

4. УНІАН. URL: <http://www.unian.ua/politics/>

5. Пояснювальна записка до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (щодо встановлення кримінальної відповідальності для «злочинців в законі» та посилення відповідальності за злочини, вчинені злочинними угрупованнями) від 26.12.2014 р. (реєстр. № 1188). URL: <https://ips.ligazakon.net/document/GH0X000B?an=3>

6. Павленко С.О. Шляхи удосконалення правового регулювання протидії особам, віднесеним до категорії «злочинців у законі» в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Вип. 6. Т. 3. С. 73-79.

УДК 343.9.01(043.2)

Мурач Д.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Сумський державний університет, м. Суми, Україна
Науковий керівник: Янішевська К.Д., к.ю.н., доцент

СИМБІОТИВНА ТЕОРІЯ ЗЛОЧИННОСТІ

Ще з давніх часів суспільство переживає натиски з боку окремих його представників. Їх ми традиційно називаємо злочинцями. Поведінка цих індивідів характеризується специфічним відстороненням від загальноприйнятих норм моралі та правил поведінки у суспільстві, що, зазвичай, призводить до суспільно-небезпечних наслідків. На сьогодні, Кримінальний кодекс України, визначає їх як кримінальні правопорушення та трактує як суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом такого правопорушення [1]. При цьому, питання чому люди вчиняють такі правопорушення та чому становляться злочинцями залишається актуальним вже кілька століть поспіль.

До появи такої науки як кримінологія, філософи та видатні науковці Середньовіччя вбачали, що причиною антисоціальної поведінки є ніщо інше як демонічна сила всередині людини. Так, у 1487 році був виданий трактат Генріха Крамера та Якоба Шпренгера «Молот відьом», в якому було детально вивчено їх теологічну теорію природи злочинності. Науковці детально описали всі можливі прояви «демонічного» в людині та способи як з ними боротися.

Подібна картина прослідковувалася аж до 1764 року з виданням праці Чезаре Беккарія «Про злочини та покарання», з якого і почала своє становлення класична кримінологія. Після почали своє становлення й інші напрямки вивчення природи злочинності. Це були біологічний, соціологічний та культурологічний підходи. Кожен із них виділяв за причиною злочину конкретний аспект.

Дослідники біологічного напрямку визначають ключовою причиною

злочинності саме антропологічні фактори, такі як вік, стать тощо. Теоретики соціологічного підходу приділяють увагу виключно тим явищам, які не залежать від внутрішнього благополуччя людини. Станом на сьогодні, дослідники усіх підходів запропонували значну кількість теорій злочинності. Проте, жодна з них не змогла повноцінно відповідати реальності.

На нашу думку, закономірність виникнення усіх цих теорій можна пояснити як те, що вони є продуктами наукового просвітлення свого часу. І дійсно, у час, коли у світі панувала релігія та її витоки, причиною злочинності вбачали саме релігійний підтекст. Із розвитком наукової думки, почали своє становлення й основні напрямки дослідження природи злочинності. На період 50-х – 80-х років ХХ століття, під час розквіту медицини та психології, були запропоновані такі теорії як, теорія соціального контролю А. Райса та Т. Джексона, теорія стримування У. Реклесса, теорію «дрейфу» Д. Матца та багато інших. Але, варто зазначити, що в цей період психологічний вимір не вважався повноцінно виокремленим. Тобто, багато психологічних захворювань, що призводили до девіантної поведінки, знаходили своє трактування як суто «психологічні» захворювання. Новітні дослідження показують, що концепція вибору лише одного підходу трактування – абсолютно хибна. Наприклад, сучасні дослідження дозволили виявити, що така хвороба як шизофренія виникає у наслідок взаємного впливу як біологічних (різний рівень нейромедіаторів у окремих частинах мозку), так і соціологічних факторів (погане ставлення до дитини в дитинстві) [2]. Вже сьогодні, психологічні дослідження девіантної поведінки включають у себе не лише вивчення психологічного стану індивідуума, а й окремі особливості його організму.

Більше того, у концепції цілісності людини, можна виділити таку формулу: людина = Я + моє оточення. Таким чином, виходячи з вище перелічених фактів, ми пропонуємо власну теорію природи злочинності, що буде включати у себе таку ж структуру: біологічний вимір у зв'язку з соціологічним утворює психіку людини.

До біологічного виміру необхідно віднести усе те, що стосується людського тіла. До явних біологічних корелятивів девіантної поведінки дослідники відносять: рівень конкретних гормонів, налагодженість нейромедіаторної системи мозку, вік особи, наявність особливих пошкоджень мозку, що призводять до когнітивних дефіцитів, біохімічний склад крові тощо. Особливу увагу необхідно приділити генетиці. Адже на сьогодні дослідники знайшли особливу форму гену, що призводить до більш агресивної реакції на оточуючі подразники у їх носіїв, порівняно з іншими людьми. Так, наявність низькоактивної форми гену MAO у людини робить її більш агресивнішою за інших [3].

До соціологічного виміру ми відносимо все те, що виходить за межі людського тіла – навколишній світ. Це стан довкілля, оточення особи, її дитинство, економічний стан в країні та багато іншого. При чому, варто зазначити, що дослідження підтвердили, що наявність гену MAO-L у людини та «погане дитинство» у зв'язку лише збільшують негативний вплив на особу.

Щодо практичного застосування, то варто зазначити, що дізнавшись істинні причини, які побудили людину на вчинення кримінального правопорушення, ми, відповідно, зможемо виправити людину шляхом прямого впливу на них. Також, заслуговує уваги ідея категорії ризику, що передбачає повне дослідження людини для виявлення можливих ризиків (наприклад, аналіз на наявність гену MAO-L).

Кримінолог Адріан Рейн зазначав, що до 2034 р. передові технології дійдуть такого рівня, що можна буде, вивчивши біологічні особливості конкретної людини (гени, анатомію мозку, нейрохімію), з 79% -й точністю передбачати, чи буде той скоювати злочин у найближчі 5 років. На нашу думку, врахування усіх факторів впливу, дозволить збільшити цей відсоток, що в майбутньому дозволить значно знизити рівень злочинності у світі.

Література

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
2. Tomasikab J., Rahmounea H., Guesta Paul., Bahn S. Neuroimmune bio marker sinschizophrenia. *Schizophrenia Research*. Volume 176, Issue 1. 2016. Pp. 3-13. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.schres.2014.07.025>
3. McSwiggan S., Elger B., Appelbaum P.S. The foren sicuseof behavioral genetics incriminal proceedings: Caseofthe MAOA-L genotype. *International journal of law and psychiatry*. 2017. P. 17–23. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijlp.2016.09.005>

УДК 343.1(043.2)

Новицький П.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Літвінова І.Ф., к.ю.н., доцент

КРИМІНАЛЬНЕ ПРОВАДЖЕННЯ У ФОРМІ ПРИВАТНОГО ОБВИНУВАЧЕННЯ: ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Залежно від характеру предмета кримінально-правового відношення кримінальні процесуальні провадження поділяються на провадження у